

Mentale stoornissen zijn morele stoornissen. Deze op Freud gebaseerde stelling zal vandaag niet onmiddellijk veel bijval vinden – genetica en neurobiologie domineren immers de menswetenschappen, met dank aan de farmacie. Dat er daarvan ongeveer niks hard gemaakt kan worden hindert nauwelijks.

Een beredeneerd bewijs voor deze stelling is niet zo moeilijk. Moraal en ethiek hangen grotendeels, misschien zelfs volledig, af van de omgeving. Een andere cultuur impliceert andere normen en waarden en bijgevolg een andere (ab)normaliteit. Tot nader order is het enige overtuigende gemeenschappelijke kenmerk van psychiatrisch-psychologische afwijkingen de vaststelling dat de drager ervan niet past in de heersende sociale orde.

Dit heeft vergaande implicaties. In deze redenering is elke maatschappij zowel gezond- als ziekmakend en is het de taak van ethici en politici om daartussen een positieve balans te installeren.

Vandaag is onze omgeving door en door neoliberal en dit al voldoende lange tijd om vormgevende effecten te hebben op onze identiteit, onze normen en waarden. Afgaand op de statistieken is de balans overduidelijk negatief: nooit waren er zo veel stoornissen als vandaag. Die stoornissen zijn bovendien anders dan pakweg dertig jaar geleden en ze worden ook anders behandeld. In vergelijking met de klassieke psychotherapie is de huidige aanpak niet veel meer dan een disciplinerend (zit stil en let op!) die perfect aansluit bij de huidige angst voor de ander. Dat ook deze angst een gevolg is van het neoliberalisme heeft als effect dat collectief protest zeer moeilijk van de grond komt. Dat zo'n protest nodig is lijdt volgens Paul Verhaeghe geen twijfel.

Paul Verhaeghe is gewoon hoogleraar en voorzitter van de vakgroep Psychoanalyse en Raadplegingspsychologie aan de UGent. Hij doceert Klinische Psycho-diagnostiek, Psychoanalytische Therapie en Genderstudies. Hij heeft de laatste jaren bijzondere belangstelling voor de relatie tussen maatschappelijke veranderingen, identiteit en mentale stoornissen, zoals al blijkt uit zijn laatste boek *Het einde van de psychotherapie*.

Op 9 april 2004 overleed Paul Verbraeken.

Hij was een veelzijdig activist en vrijdenker die de kritische rede hoog in het vaandel droeg.

Hij was veler vriend.

Zijn naam is gegeven aan een jaarlijkse lezing met een eminent spreker over een brandend onderwerp.